AVİM Yorum • No: 2016 / 19 • Mart 2016

AB'NİN AZERBAYCAN VE ERMENİSTAN'A YAKLAŞIMI: GERÇEKÇİ POLİTİKAMI, ÇİFTE STANDARTMI?

Ali Murat TAŞKENT

Analist (2015-2017)

AB Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikasından Sorumlu Yüksek Temsilcisi ve Avrupa Komisyonu Başkan Yardımcısı Federica Mogherini, Doğu Ortaklığı ülkeleri turu çerçevesinde, 29 Şubatta Azerbaycanı ve 1 Martta Ermenistanı ziyaret etmiştir. Mogherini, iki ülkenin Cumhurbaşkanları, Dışişleri Bakanları ve sivil toplum örgütleri temsilcileriyle görüşmüştür. [1]

Mogherininin, aynı kapsam içinde, Azerbaycanın hemen ardından Ermenistana gitmesi, ABnin gözünde Ermenistanın ayrıcalıklı konumu tekrar ortaya koymuştur. Böylece, geçmişte AByi küçük düşüren ve AB yerine Rusyayı tercih ederek safını belli eden Ermenistanla, tam tersine Batının stratejik ortağı olma yolundan ayrılmayan Azerbaycanın aynı kefeye konduğu görülmüştür.

Hatırlanacağı üzere, 2013 yılında AB ile Kapsamlı Serbest Ticaret Anlaşmasını da içeren bir Ortaklık Anlaşmasını imzalaması beklenen Ermenistan bu Anlaşmayı imzalamaktan vazgeçmiş, bunun yerine, Rusyanın önderliğindeki Avrasya Gümrük Birliğine ve Ocak 2015te üyesi olacağı Avrasya Ekonomik Birliğinin kuruluş sürecine katılmayı tercih etmişti. Ermenistanın bu beklenmeyen ve U dönüşü olarak nitelenen hareketi AByi gafil avlamış, hayal kırıklıkları ve eleştirilere neden olmuştu. Ancak, geçtiğimiz yılın sonunda AB, sadece iki yıl önce kendisinin itibarını zedeleyen Ermenistanla yeni bir anlaşma için müzakerelere başladığını duyurmuştur.[2]

2013 yılında Ermenistan Avrupada eleştirilirken, şimdi her şeyin unutulduğu anlaşılmaktadır. Mogherini, Azerbaycan ve Ermenistana yapacağı ziyaret öncesinde verdiği bir mülakatta,[3] Ermenistanın Avrasya Ekonomik Birliğine üyeliği AB ile işbirliğine bir engel teşkil etmemektedir, demiştir. Ayrıca, Doğu Ortaklığı ülkelerinin AB ile olan ilişkilerinin niteliğine karar vermede serbest olduğunu ileri sürmüştür.

Ermenistan Rusyanın uydu devleti olma sürecindedir. Bu yüzden, ABnin bu son tutumumun Rusyanın Ermenistandaki artan varlığı ile bağlantılı olduğu düşünülebilir. Ancak sebep bu bile olsa, Ermenistana her zaman iltimaslı davranan AB, Azerbaycanla ilişkilerini tehlikeye atmak pahasına, Ermenistana aşırı taviz vermekte ve Ermenistanı adeta şımartmaktadır.

ABnin Ermenistana yönelik tavrı, Mogherininin iki ülkeye ziyareti sırasında yaptığı konuşmalarda da görülmektedir. Mogherini, Azerbaycan Dışişleri Bakanı Elmar Mammadyarov ile yaptığı ortak basın toplantısında şunları söylemiştir:[4]

> AB, Azerbaycanın toprak bütünlüğünü, bağımsızlığını ve egemenliğini desteklemektedir. Avrupa Birliği ve Birliğe üye ülkeler Dağlık Karabağı tanımamıştır. Statükonun sürdürülemeyeceğine inanıyoruz. Dolayısıyla, Karabağ sorununun barışçıl yöntemlere çözümü ABnin önceliklerinden biridir. AGİT Minsk Grubunun arabuluculuk faaliyetlerini desteklemeyi sürdüreceğiz...

Öte yandan, Ermenistan Dışişleri Bakanı Edward Nalbandian ile yaptığı basın toplantısında ise Mogherini farklı bir söylem kullanmıştır:[5]

> Karabağ sorunun barışçıl çözümü ABnin öncelikleri arasında olmaya devam etmektedir. Statükonun devam edemeyeceğini düşünüyoruz. Avrupa Birliği Minsk Grubunun çözüme yönelik çabalarını desteklemektedir...

Görüldüğü üzere, Azerbaycandaki konuşmasında Dağlık Karabağın tanınmadığından ve Azerbaycanın toprak bütünlüğünden söz eden Mogherini, Ermenistandaki konuşmasında bu konulara hiç değinmemiştir. Mogherini, Ermenistandaki sözleriyle ABnin Ermenistana ödün verme siyasetini ortaya koymuştur. Aynı tavır, ABnin Avrupa Komşuluk Politikası çerçevesinde Azerbaycan ve Ermenistan için hazırladığı ilerleme raporlarda, Azerbaycanın toprak bütünlüğü veya Ermenistanın Azerbaycan topraklarını işgaline dair herhangi bir ibare bulunmamasıyla da görülmektedir. Ne yazık ki ABnin bu tutumu, Güney Kafkasyadaki istikrasızlığın ve gerginliklerin en önemli sebebi olan Karabağ sorunun sürmesine neden olmaktadır. ABnin şımartmaları sayesinde, bölgedeki barış ve istikrarı bozmaya devam eden Ermenistanın yaptıkları yanına kar kalmaktadır.

Azerbaycan insan hakları ve demokrasinin koruyuculuğuna soyunan AB tarafından bu hususta sık sık eleştirilmektedir. Örneğin, Avrupa Parlamentosu, Eylül 2015 tarihinde insan hakları konusunda Azerbaycanı eleştiren bir karar almıştır. Öte yandan, Ermenistandaki insan hakları ve demokrasi ihlallerine karşı, AB tarafında aynı tutum ve hassasiyet gösterilmemekte, bu ihlaler görmezlikten gelinmektedir.

Nitekim, bu konuda ABye bir eleştiri Ermenistanın içinden gelmiştir. 1 Mart 2016 tarihinde, Ermenistanın ilk Dışişleri Bakanı ve muhalif Miras Partisi Genel Başkanı Raffi Hovannisian, Ermenistanı ziyaret eden Mogheriniye hitaben, Ermeni hükümetini insan hakları ve demokrasi konusunda ağır bir şekilde eleştiren bir açık mektup yayınlamıştır.[6] Hovanissian, mektubunda, Ermenistanda yaşan bir dizi insan hakları ve demokrasi ihlallerini sıralamış, Avrupayı bu ihlallere göz yumduğu için eleştirmiştir.

Azerbaycan, her zaman, AByle yakın ilişkiler kurmaya önem veren ve yüzünü Batıya dönmüş bir ülke olmuştur. ABnin çifte standartları sebebiyle geçmişte ilişkilerde inişler ve çıkışlar olmuş olsa da, 2013 yılında safını belli eden Ermenistanın aksine, AB yolundan hiçbir zaman ayrılmamıştır. Azerbaycanla yakın ilişkilerin, enerji güvenliğinden terörizmle mücadeleye, farklı birçok konuda AB için çok önemli olduğu çok açıktır. Ancak, maalesef, AB takındığı bu tutumla Azerbaycanı rencide ettiğinin ve böyle devam ederse Azerbaycanı

kendinden uzaklaştıracaktağının farkında değildir.

[1] http://eeas.europa.eu/statements-eeas/2016/160226_01_en.htm

[2] http://www.avim.org.tr/yorumnotlarduyurular/en/EU-TO-START-NEW-NEGOTIATIONS-WITH-ARMENIA-ON-A-NEW-AGREEMENT---Ali-Murat-TASKENT/4226

[3] http://en.168.am/2016/02/27/2833.html

[4] http://eeas.europa.eu/statements-eeas/2016/160229_04_en.htm

[5] http://eeas.europa.eu/statements-eeas/2016/160301_01_en.htm

[6] http://www.heritage.am/en/news/461-010316

Yazar Hakkında :

Ali Murat Taşkent, Nisan 2015 ile Eylül 2017 arasında Avrasya İncelemeleri Merkezi □□□ (AVİM) analist olarak çalışmıştır. Taşkent, Kafkasya ve Türkiye-Ermenistan ilişkileri üzerinde çalışmalar yürütmüştür.

Atıfta bulunmak için: TAŞKENT, Ali Murat. 2026. "AB'NİN AZERBAYCAN VE ERMENİSTAN'A YAKLAŞIMI: GERÇEKÇİ POLİTİKAMI, ÇİFTE STANDARTMI?." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2016 / 19. Mart 14. Erişim Kasım 08, 2026. https://avim.org.tr/tr/Yorum/AB-NIN-AZERBAYCAN-VE-ERMENISTAN-A-YAKLASIMI-GERCEKCI-POLITIKAMI-CIFTE-STANDARTMI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır